

Učbenik Slovenščina za vsak dan 9, izdaja s plusom, je v skladu s splošnimi in operativnimi cilji ter standardi učnega načrta za OŠ za jezikovni pouk. Upošteva vse v načrtu navedene jezikoslovne izraze in besedilne vrste. Omogoča oblikovanje in razvijanje zavesti o jeziku, narodu in državi, razvijanje zmožnosti pogovarjanja in dopisovanja, razvijanje zmožnosti kritičnega sprejemanja in tvorjenja enogovornih neumetnostnih besedil, zmožnost selektivnega branja in izpolnjevanja obrazcev, razvijanje poimenovalne, skladske, pravorečne in pravopisne, slogovne zmožnosti, zmožnosti nebesednega sporazumevanja in metajezikovne zmožnosti – skratka sporazumevalne zmožnosti. Učenci lahko s pomočjo učbenika uspešno vrednotijo pridobljeno znanje ter načrtujejo njegovo izboljšanje. Prav tako omogoča pregled vseh poglobitvenih ciljev in vsebin celotnega tretjega triletja in nadgradnjo drugega.

Učbenik sestavlja 19 samostojnih enot, ki so smiselno razporejene po učbeniku. Učitelj lahko sledi zaporedju, kot ga navajajo avtorice, hkrati pa so enote toliko strnjene, da lahko vrstni red prilagodi tudi svojim individualnim potrebam. Vsaka enota navaja, o čem bo učenec razmišljal sam, skupaj z učiteljem in s sošolci. Že z navedbo »razmišljal boš« je izpostavljen problemski pouk. Uvodna stran enote na pregleden način zagotovi, da vsak uporabnik ve, kaj je bistvo obravnavanega.

Avtorice na prvo mesto v učbeniku postavljajo položaj slovenskega jezika v današnjem času, v naslednji enoti pa posežejo v preteklost. Nadaljujejo z uradnim pogovorom in glasovi slovenskega knjižnega jezika. Če izdajo s plusom primerjamo z »navadno« izdajo učbenika Slovenščina za vsak dan 9, ugotovimo, da je v novi izdaji s plusom zelo dobro izpostavljena primerjava knjižnega jezika z narečjem oz. pogovornim jezikom (avtorice zapišejo »po domače«), kar je vsekakor dobro in pomembno. V 4. enoti avtorice nadaljujejo z medmetom in s členkom. Pri medmetu je glede na prejšnje izdaje vidna nadgradnja, saj se avtorice poleg vrst in vloge medmeta globlje dotaknejo še izgovora povedi z medmetom in zapisa povedi z njim. Naslednje poglavje je povezano z vejico. Grafične ponazoritve posameznih delov (nagovor naslovnika) učencem omogočajo kvalitetnejše in lažje reševanje nalog.

Sledijo opis in oznaka osebe ter tvorjenke. Sedma enota se ukvarja s pisanjem skupaj, narazen ali/in z vezajem. V 8. enoti so avtorice življenjepisa Alme Karlin ustrezno dopolnile z več podatki, ga slogovno izboljšale in poskrbele za boljšo koherenco. Prav tako so uradni življenjepisi v nadaljevanju ustrežnejši za današnje devetošolce in dober zgled za tvorbo.

Priredno zložene povedi so obravnavane v eni sami enoti. Novost je, da jih učenci ne spoznavajo po imenih, temveč s pomensko podlago, kakor nam nalaga učni načrt. S svojo naravnostjo je enota dober zgled učitelju, kako naj učencem pripravi morebitne dodatne vaje.

V 10. enoti se učenci srečajo z opisom poti, v 11. pa znova s pravopisno temo – pomišljajem, dvojnimi pomišljajem, vezajem in tremi pikami. Naslednje poglavje predstavi potopis in po čem se loči od opisa poti. Zadnje obravnavane enogovorno besedilo je ocena.

V 14. enoti sta predstavljeni uradna prošnja in prijavni obrazec – v običajni pisni obliki, poslani z navadno pošto, in z elektronsko verzijo. Veliko bolj kot prejšnje verzije učbenik upošteva dejansko stanje pri vpisnem postopku. Enota je smiselno nadgrajena s tvornikom in trpnikom. Sledijo sožalje (z zelo dobro uvodno nalogo), položnica (posodobljeno s spletno banko) in kulturni spored.

V 18. enoti učenci razmišljajo o različnih funkcijskih zvrsteh. Avtorice enoto zaključijo z učinkovito nalogo, v kateri se spomnijo vseh v devetem razredu obravnavanih ustnih in pisnih besedil ter besedil, obravnavanih v prejšnjih letih. Dodajo jim novo širino ter jih uvrstijo med praktičnosporazumevalna, publicistična, strokovna ali uradovalna besedila.

Zadnja enota ponudi povzemale sheme o vseh že obravnavanih temah v 2. in 3. triletju. So učinkovit in pregleden pripomoček za ponovitev obravnavanih vsebin in jezikoslovnih pojmov.

Odlika učbenika so gotovo tudi motivacijsko in razmišljujoče zastavljene uvodne naloge, ki učencem postavijo izziv in jih nevsiljivo vodijo do ustreznih odgovorov. Lahko bi rekli tudi, da nevsiljivo vzgajajo. Vse naloge v nadaljevanju sledijo didaktičnim priporočilom iz učnega načrta, naj učenci opravijo naloge pred branjem/poslušanjem/pisanjem/govorjenjem, med njim in po njem. Povzetki v posameznih enotah so obarvani drugače, kar omogoča hiter prelet, hkrati pa ne le podajo definicijo, temveč od učenca zahtevajo, da določene podatke dopolnijo sami (razmišljajo in ne avtomatsko prepisujejo). Na koncu vsake enote ali posameznega dela enote je predlagano, naj učenci razmislijo, kaj novega so se naučili.

Izbrana pisna ali ustna besedila so aktualna, zanimiva, uporabna, živa, ustrezna in učinkovita, po vsebini blizu učenčevemu izkušenskem svetu. Besedilom sledi razčlemba pomena, okoliščin, pa tudi vrednotenje in besedno-slovnična analiza. V obravnavo besedil so spretno vključene bralne učne strategije z določanjem teme besedila, potem, iskanja bistva ... Z usmerjenim spraševanjem avtorice pripeljejo učenca do značilnosti dane besedilne vrste ali jezikoslovnih izrazov. Vprašanja so tudi na višji taksonomski stopnji in od učencev zahtevajo analiziranje podatkov in vrednotenje navedenega. Enote z obravnavanimi besedilnimi vrstami prehajajo od sprejemanja k tvorjenju. Tudi to je zastavljeno tako, da ga učenci ne le opravijo, temveč tudi kritično vrednotijo svoj izdelek, izdelke sošolcev, vodi pa jih tudi k dialogu z učiteljem. Na več mestih avtorice učence navajajo na uporabo sodobnih jezikovnih priročnikov ter IKT.

Obravnavane slovnične kategorije niso same sebi namen, temveč omogočajo razvijanje jezikovne in skozi to sporazumevalne zmožnosti.

Enote se začenjajo z učinkovito fotografijo, ki podkrepi vsebino. Znotraj se srečamo z domiselnimi ilustracijami, stripi ali fotografijami, ki jih ni preveč in ki humorno podkrepijo vsebino.

Menim, da je Slovenščina za vsak dan 9, izdaja s plusom, napisana pregledno, kvalitetno in v skladu z merili za dober, uporaben učbenik.

Marta Rubin

18. 4. 2017